energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.		Asiakirjan päivämäärä on:	07.10.2024
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.		Dokumentet är daterat:	07.10.2024
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.		The document is dated:	07.10.2024

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name:	Anna-Maija Sinnemaa
Pvm / Datum / Date:	07.10.2024

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name:	Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date:	07.10.2024

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) The signed document follows on the next page >

Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta (HE 119/2024 vp)

Eduskunnan talousvaliokunta on 1.10.2024 pyytänyt Energiaviraston asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa. Käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta.

Energiavirasto toimii päästökauppalain (1270/2023) mukaisena toimivaltaisena viranomaisena, valvoo lain noudattamista sekä hoitaa muut sille laissa säädetyt tehtävät. Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa ja lausuu seuraavaa.

Hallituksen esitys

Ehdotetulla lailla pantaisiin osaltaan täytäntöön päästökauppadirektiivin 2003/87/EC muutos rakennusten, tieliikenteen ja muiden alojen päästökaupan osalta. Kansallisesti uusi päästökauppa ehdotetaan toimeenpantavaksi päästökauppadirektiivin mukaista soveltamisalaa laajemmin. Energiavirasto pitää esitettyä ratkaisua päästökaupan toimeenpantavuuden näkökulmasta välttämättömänä ratkaisuna. Päästökaupan EU-tason harmonisoidut säännöt edellyttävät, että säännellyn yhteisön on erotettava uuden järjestelmän soveltamisalaan kulutukseen luovutettu polttoaine ja edelleen tunnistettava sektori, jolla polttoaineen loppukäyttö tapahtuu. Esitetty ratkaisu edesauttaa säänneltyjen yhteisöjen mahdollisuutta noudattaa näitä sääntöjä.

Energiavirastoa ehdotetaan hallituksen esityksessä kansalliseksi päästökauppaviranomaiseksi hoitamaan tehtäviä, jotka liittyvät päästölupien myöntämiseen, päästöjen tarkkailun ja todentamisen valvontaan, päästökaupparekisterin kansallisiin toimintoihin, todentajien hyväksymiseen sekä lain mukaisten muiden velvoitteiden valvontaan. Energiavirasto toimisi myös Suomen huutokaupanpitäjänä. Energiavirasto pitää sille ehdotettua roolia tarkoituksenmukaisena ja kustannustehokkaana ratkaisuna, sillä Energiaviraston vastuulla on vastaavat tehtävät myös yleisessä päästökaupassa.

Ehdotetun lain mukaisesti uusi päästökauppa toimeenpantaisiin siten, että vuoden 2025 alusta alkaen säännellyillä yhteisöillä tulisi olla kansallisen viranomaisen myöntämä päästölupa, niiden tulisi tarkkailla kulutukseen luovutetun polttoaineen päästöjä viranomaisen hyväksymän tarkkailusuunnitelman mukaisesti, sekä raportoida kalenterivuosittain toiminnasta aiheutuneet päästöt. Päästöoikeuksien liikkeelle lasku käynnistyisi vuonna 2027 ja säänneltyjen yhteisöjen tulisi vuodesta 2028 alkaen palauttaa vuosittain päästöjään vastaava määrä päästöoikeuksia

viranomaiselle. Energiaviraston pitää uuden ohjauskeinon asteittaista käyttöönottoa tärkeänä, jotta päästötietojen keruusta on mahdollista rakentaa mahdollisimman vankka ja luotettava ennen hintavaikutuksen ja kaupankäynnin käynnistymistä. Samalla Energiavirasto kuitenkin toteaa, että järjestelmän toimeenpanon käynnistymisen aikataulu on erittäin kireä, joten sen noudattaminen aiheuttaa haasteita sekä säännellyille yhteisöille että viranomaiselle.

Uuden päästökaupan velvoitteiden ehdotetaan esityksessä kohdistuvan valmisteverolainsäädännön mukaisiin verovelvollisiin, jotka luovuttavat polttoaineita kulutukseen. Energiavirasto pitää tätä perusteltuna ratkaisuna. Saman aikaisesti Energiavirasto esittää huolensa, että ehdotettu ratkaisu tuo päästökaupan piiriin myös pieniä yrityksiä ja polttoaineen loppukäyttäjiä, joille järjestelmän hallinnollinen taakka ja kustannukset tulevat olemaan merkittäviä. Hallituksen esityksessä on esitetty, että säännellyt yhteisön voisivat sopimuksella siirtää velvoitteet toiselle säännellylle yhteisöille ja näin vapautua velvoitteista. Energiavirasto toteaa, että, koska säänneltyjen yhteisöjen velvoitteet käynnistyvät jo vuoden 2025 alusta, on yrityksillä tosiasiallisesti hyvin vähän aikaa sopeutua uusiin velvoitteisiin ja luoda sopimuksia velvoitteiden siirtämiseksi.

Hallituksen esityksen vaikutukset

Uuden päästökauppajärjestelmän käyttöönotto ja siihen liittyvä viranomaistehtävät ovat laaja ja pysyvä uusi tehtäväkokonaisuus Energiavirastolle. Energiavirasto arvioi, että vuodesta 2025 alkaen pysyvä lisämäärärahatarve uuden päästökaupan viranomaistehtävien hoitamiseksi on hallituksen esityksessä esitetty 560 000 euroa eli 7 htv. Vuonna 2025 virasto tarvitsee lisäksi 160 000 euroa eli 2 htv määräaikaiset lisäresurssit. Energiavirastolla on pitkä kokemus energia- ja ilmastolainsäädännön toimeenpanosta sekä realistinen näkemys siitä, mitä muuttuvan ja uuden sääntelyn kustannustehokas toimeenpano vaatii.

Hallituksen esityksessä vuoden 2025 talousarvioksi esitetään Energiavirastolle vuodelle 2025 kokonaisuudessaan 1,23 miljoonan euron lisärahoitusta. Energiavirastolle ollaan lähiaikoina osoittamassa muitakin uusia tehtäviä, ja lisärahoitus on tarkoitettu uuden päästökaupan lisäksi näiden muidenkin uusien tehtävien toimeenpanoon. Esitetty lisärahoitus vastaa noin puolta niistä lisäresurssitarpeista, joita virasto on arvioinut sen tiedossa olevien uusien tehtävien tehokkaan toimeenpanon edellyttävän, joten lisämäärärahalla virasto voi vain osin rahoittaa uuden päästökauppajärjestelmän toimeenpanoa.

Energiavirasto kohteliaimmin pyytää eduskunnan talousvaliokuntaa varmistamaan, että ehdotuksen asianmukaisen toimeenpanon varmistamiseksi sen sisältämät uudet ja laajenevat viraston tehtävät huomioitaisiin Energiaviraston määrärahoissa.

Lopuksi Energiavirasto haluaa kiinnittää huomiota, että uuden päästökaupan päästövähennysvaikutukset ovat hallituksen esityksen mukaan varsin rajalliset. Päästökauppa ohjaakin EU-laajuisesti vähennykset tapahtumaan siellä, missä se on kustannustehokkainta. Päästökauppa tulee toimeenpanna täysimääräisesti ja varmistaa järjestelmän luotettavuus, mikä tarkoittaa huomattavaa uutta hallinnollista taakkaa säännellyille yhteisöille. Uusi päästökauppa käynnistyy asteittain, ja sen vaikutusten odotetaan vahvistuvan vuoden 2030 jälkeisenä aikana. Energiavirasto haluaa kuitenkin korostaa, että kiristyvien päästövähennysten ollessa

välttämättömiä, on niiden saavuttamiseksi tehtävien toimenpiteiden oltava mahdollisimman selkeitä, kustannustehokkaita ja vaikuttavia, yleisen hyväksyttävyyden ja toimeenpantavuuden takaamiseksi. Energiavirasto katsookin, että päästökaupan EU-tason sääntöjä seuraavan kerran uudistettaessa tähän tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

Jakelu Talousvaliokunta